

ขั้นตอนการจัดการความรู้ด้านข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุโขทัย

ขั้นตอนการจัดการความรู้ด้านข้อมูลชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก จำนวน ๒๘ ชุมชน ใช้การศึกษาและเก็บข้อมูลครอบคลุม ๓ เรื่องด้วยกัน คือ การทำแผนที่ชุมชน การลงพื้นที่เก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน และการวิเคราะห์จุดเด่นของชุมชน โดยแต่ละเรื่องใช้วิธีการ ดังนี้

๑. การทำแผนที่ชุมชน

เริ่มจากการลงพื้นที่จริง ควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ โดยใช้โปรแกรม Google Earth, Google map, GPS Essentials ในการกำหนดตำแหน่งต่างๆ ของแต่ละชุมชนลงบนแผนที่ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลครัวเรือน สถานที่สำคัญ บ้านประธานชุมชน บ้านคนพิการ บ้านผู้ด้อยโอกาส และเส้นแบ่งขอบเขตพื้นที่ชุมชนที่ชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในด้านอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. การลงพื้นที่เก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน

มีขั้นตอนการค้นหาข้อมูล ดังนี้

๑. การกำหนดหัวข้อการศึกษา

การกำหนดหัวข้อ จะทำให้เราสามารถตั้งคำถามที่ชัดเจนลงในแบบสอบถาม ซึ่งจะทำให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๒. การออกแบบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การเก็บข้อมูลของเรา ได้รับผลสำเร็จ สอดคล้องกับหัวข้อ และวัตถุประสงค์ที่เราตั้งไว้

๓. การกำหนดแผนงานและประสานประธานชุมชน

ในการลงพื้นที่ชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้าว่าเราจะไปชุมชนไหน วันไหน ทั้งนี้ทั้งนั้นควรประสานกับประธานชุมชนให้เรียบร้อย เพื่อนัดแนะเวลาให้ตรงกัน

๔. การลงพื้นที่เก็บข้อมูล

เน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก จากแบบสอบถามที่เตรียมมา โดยสอบถามกับประธานชุมชนเป็นหลัก เพราะประธานชุมชนถือเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนครอบคลุมในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ยังอาศัยวิธีการสังเกตสิ่งแวดล้อมและบริบทของชุมชนโดยรอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากในแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นอาจเป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมข้อมูลมากยิ่งขึ้น

๕. การรวบรวมข้อมูลและสรุปข้อมูล

เมื่อได้รับข้อมูลมาแล้ว เราต้องนำข้อมูลนั้นมาพิจารณาและสรุปข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่เราตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น ข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน เราต้องนำมาข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก

๓. การวิเคราะห์จุดเด่นชุมชน

จุดเด่นของชุมชน ถือเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน การวิเคราะห์จุดเด่นของชุมชน จำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

๑. จุดเด่นด้านตัวบุคคล หรือที่เรียกว่า “ทุนทางด้านทรัพยากรมนุษย์” ตัวอย่างเช่น การมีผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางศาสนาที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้แก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี สามารถจูงใจให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น

๒. จุดเด่นด้านกลุ่ม/องค์กร หรือ “ทุนด้านเศรษฐกิจ/สังคม” ในรูปแบบของการก่อตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เช่น การมีกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้คนในชุมชนได้มีแหล่งเงินกู้เพื่อประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

๓. จุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ หรือ “ทุนด้านกายภาพของชุมชน” เช่น แหล่งน้ำ ป่า สถานที่ท่องเที่ยว หรือการมีที่ดินสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในการทำกิจกรรมต่างๆ

๔. จุดเด่นด้านภูมิปัญญาชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน ในลักษณะของการสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่ชนรุ่นหลัง สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

๕. จุดเด่นด้านประเพณี/วัฒนธรรม/กฎ ระเบียบ / ค่านิยมและความสัมพันธ์ของชุมชน เป็นลักษณะของพื้นที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ของรุ่นสู่รุ่น เป็นสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นมากเพื่อกำกับดูแลชุมชนให้ดำเนินชีวิตไปตามระบบคุณค่าแนวคิดของชุมชนนั้น ๆ เป็นกฎของหมู่บ้าน

ข้อมูลพื้นฐานชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสุโขทัย

ชุมชน.....

แผนที่ชุมชน

ทิศเหนือจรด.....

ทิศใต้จรด.....

ทิศตะวันออกจรด.....

ทิศตะวันตกจรด.....

แผนที่ชุมชน(แสดงข้อมูลครัวเรือน, สถานที่สำคัญ, บ้านประธานชุมชน,คนพิการ,ผู้ด้อยโอกาส)

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไป

๑. ประวัติชุมชน.....

๒. ข้อมูลประชากร

จำนวนครัวเรือน.....ครัวเรือน

ประชากรทั้งหมด.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

ผู้สูงอายุ.....คน ผู้พิการ.....คน ผู้ด้อยโอกาส.....คน

๓. ข้อมูลด้านอาชีพ

อาชีพหลัก..... คิดเป็นร้อยละ.....

อาชีพเสริม..... คิดเป็นร้อยละ.....

๔. ข้อมูลด้านศาสนา

ศาสนาพุทธ.....ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ.....

ศาสนาอิสลาม.....ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ.....

ศาสนาอื่นๆ (ระบุ)..... คิดเป็นร้อยละ.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๑. ถนน.....สาย (ระบุ) ชื่อถนน.....ซอย.....

เพียงพอ ไม่เพียงพอ(ปัญหา/ความต้องการ.....)

๒. แหล่งน้ำในชุมชน.....แห่ง

(ปัญหา/ความต้องการ.....)

๓. การโทรคมนาคม/การสื่อสาร

- สถานที่บริการ Internet.....แห่งที่ตั้ง.....

- หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย.....แห่งที่ตั้ง.....

(ปัญหา/ความต้องการ.....)

๔. ประปา

- จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้.....ครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนที่**ไม่มี**น้ำประปาใช้.....ครัวเรือนสาเหตุ.....

- ระบบประปาสามารถใช้ได้ตลอดปี ได้ ไม่ได้

(ปัญหา/ความต้องการ.....)

๕. ไฟฟ้า

- จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้.....ครัวเรือน

- จำนวนครัวเรือนที่**ไม่มี**ไฟฟ้าใช้.....ครัวเรือนสาเหตุ.....

- จำนวนไฟฟ้าสาธารณะ.....จุด ต้องการติดตั้งเพิ่ม.....จุด

(ปัญหา/ความต้องการ.....)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลศักยภาพของชุมชน

๑. คณะกรรมการชุมชน (รายชื่อคณะกรรมการ).....

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทร
๑				
๒				

๒. คณะกรรมการ อาสาสมัครชุมชน (รายชื่อคณะกรรมการ).....

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ที่อยู่	เบอร์โทร
๑				
๒				

๓. กลุ่มกิจกรรมในชุมชน(กลุ่มเยาวชน, กลุ่มแม่บ้าน, กลุ่มสตรี, กลุ่มอาชีพ ฯลฯ)

๔. องค์กรในชุมชน(วัด, มัสยิด, โรงเรียน, ที่ทำการชุมชน ฯลฯ)

๕. การกีฬา/สันทนาการ/การพักผ่อน

ส่วนที่ ๔ ปัญหาและความต้องการของชุมชน

ที่	ปัญหาและความต้องการ	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม (เพื่อเข้าสู่แผน พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)						
		ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	เป้าหมาย	งบประมาณ	แหล่งงบประมาณ			หมายเหตุ
					แผนพึ่งพา ตนเอง (ชุมชน)	แผน งบประมาณ (เทศบาล)	แผนความร่วมมือ (ชุมชนและ หน่วยงานต่างๆ)	
๑	ยุทธศาสตร์ที่ ๑: ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน - -							
๒	ยุทธศาสตร์ที่ ๒: ด้าน งานส่งเสริมคุณภาพ ชีวิต - -							
๓	ยุทธศาสตร์ที่ ๓: ด้าน การจัดระเบียบชุมชน/ สังคม และการรักษา ความสงบเรียบร้อย - -							
๔	ยุทธศาสตร์ที่ ๔: ด้าน การวางแผน การ ส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์กรรม และ การท่องเที่ยว - -							
๕	ยุทธศาสตร์ที่ ๕: ด้าน การบริหารจัดการและ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - -							
๖	ยุทธศาสตร์ที่ ๖: ด้าน ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น - -							
๗	ยุทธศาสตร์ที่ ๗: ด้าน อื่นๆ -							

วิเคราะห์จุดเด่นของชุมชน

๑) จุดเด่นด้านบุคคล (ทุนด้านทรัพยากรบุคคล)

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	บ้านเลขที่	โทรศัพท์	ลักษณะเด่น

๒) จุดเด่นด้านกลุ่ม/องค์กร (ทุนด้านเศรษฐกิจ/สังคม)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ปีที่ก่อตั้ง พ.ศ.	วัตถุประสงค์	มีสมาชิก (คน)	เงินทุน (บาท)	กิจกรรมหลัก	ประธานกลุ่ม	ผลดำเนินงาน
๑								
๒								
๓								
๔								
๕								

๓) จุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ (ทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติของหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น แหล่งน้ำ/ป่า/สถานที่ท่องเที่ยว สาธารณะและการใช้ประโยชน์)

ชื่อแหล่งทรัพยากร	ลักษณะการใช้ประโยชน์

๔) จุดเด่นด้านภูมิปัญญาชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทภูมิปัญญา	ชื่อ-สกุล และที่อยู่ของเจ้าของภูมิปัญญา	ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านใด

๕) จุดเด่นด้านประเพณี/วัฒนธรรม/กฎ ระเบียบ / ค่านิยมและความสัมพันธ์ของชุมชน (เป็นลักษณะของพื้นที่หล่อหลอมจากประสบการณ์ของรุ่นสู่รุ่น เป็นสำนึกร่วมของคนในชุมชนที่สร้างขึ้นมากำกับดูแลชุมชนให้ดำเนินชีวิตไปตามระบบคุณค่าแนวคิดของชุมชนนั้น ๆ เป็นกฎของหมู่บ้าน)

ประเพณี/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ต้องทำอะไรบ้าง